



Udruženje likovnih umetnika Vojvodine  
poziva Vas da prisustvujete otvaranju izložbe

## CRTEŽI ARPADA G. BALAŽA

Izložba se otvara u sredu 5. II 1975. u 18 časova  
u Galeriji na Bulevaru Maršala Tita 9

Izložba je otvorena svakog dana od 10—12  
i od 17—20 časova

Izložba traje do 17. II 1975.

Pola veka je proteklo od prve samostalne izložbe Arpada G. Balaža sve posvećene crtežu. To je veoma značajan datum za umetničku biografiju slikara, ali je i nezaobilazan podatak za istoriju umetnosti beogradskog kruga do rata i za celokupnu umetnost u Srbiji u prvoj polovini veka. Već su napisane istorije umetnosti u Srbiji i proučeni su značajniji događaji u toj umetnosti. Delo Arpada Balaža je pomenuto, ali ne i analizirano. To dolazi otuda što njegovo slikarstvo kao posebna tematska jedinica nije bilo u središtu interesovanja autora publikacije o umetnosti prve polovine našeg veka, ali i otuda što njegovo delo nije bilo predmet interesovanja istoričara umetnosti u Vojvodini. Tako neproučeno, ono nije ni moglo da bude znatnije zastupljeno u najnovijim publikacijama. Galerija savremene umetnosti je učinila prvi korak da istorijsko-umetničkoj nauci skrene pažnju na ovu izuzetnu ličnost priređujući samostalnu retrospektivnu izložbu Arpada G. Balaža 1970. godine u redakciji Bele Durancija, istoričara umetnosti iz Subotice.

Priređivači ove izložbe crteža želeli su da obeleže pola veka od prve samostalne izložbe crteža i da na taj način produže započeto upoznavanje nauke o slojevitosti dela ovog umetnika. Ta slojevitost celokupnog opusa do te mere je prožeta nitima originalnosti da se bogatstvo interesovanja prepliće sa jasno

početkom decenije u kojoj je Balaž boravio u njemu. „Češki kubizam“, ekspresionizam, konstruktivizam, elementi secesije, nametnuli su organizaciju njegovim crtežima. Forma i ritam, realističko verifikovanje oblika pejzaža ili slobodna interpretacija predmeta pri prvoj belešci nekog predela, skica za sliku sa svim beleškama za njenu realizaciju, neposredna slika olovkom (*njemu tako draga i evidentno pravo pero za pravo slovo*), proširuju tematiku njegove „likovnosti“.

Periodizacija umetničkog dela, ovom prilikom je njena celishodnost nedvosmislena, dala bi više povoda da njegovo slikarstvo, ovde izraženo crtežom, razvrstavamo po tematskim celinama, a samo u izuzetnim slučajevima oslonili bismo se na stilske razlike kao delove celine. To dolazi otuda što je Balaž negovao jedan izraz koji je obeležen doslednošću akcije likovnih elemenata i doslednošću njihove upotrebe. Ta doslednost je izložbeni sadržaj ove naše manifestacije — pored onih konstantnih sadržaja stečenih za pet decenija i manje —, a ona je i sledeći kao čin neprestanog bogaćenja slojevitosti umetničkog dela.

Dorđe Jović

definisanim likovnim sadržajem jednako toliko koliko i sa tematikom izniklom na samom izvoru života i na njegovoj ne naročito svetloj strani, a sve je to nanizano po čvrstoj logici umetničke biografije. Svedok svekolikih zbivanja u istoriji i umetnosti dvadesetog veka, Balaž je ostavio svedočanstvo o njima u svom delu interpretirajući ih posredovanjem umetničke mašte. Danas, kada je na izmaku i deveta decenija umetnikovog života, on i dalje nastoji da sebe, koliko može, pokloni umetnosti. Ova izložba crteža je njegov doprinos našoj, nastajućoj, umetnosti.

Slikar takozvanih socijalnih tema kao da je i stvarno neprestano bio u dosluhu sa onom težom stranom života i kao da je takođe neprestano bio angažovan ljudima koji su u zamenu za znoj dobijali koru hleba. On se sašaptavao i sukobljavao sa pravdom koja je u jednom razdoblju njegovog života i njegove umetnosti (beogradski period naročito) bila okrenula leđa njegovim junacima. To je bila njegova tematika. A kada je osetio umor od bujanja na izvorištu života samo za kratko se povlačio u predeo da ruci, olovci i mašti pruži odmor. Taj predah je kao po pravilu trajao veoma kratko. Tragajući za istinom dospavao je skoro do pred njena vrata, ali je ona, neuhvatljiva, svoje pravo lice tek pomaljala na platnima i na monotipijama. U toj trci velikih nada zaiskrija je nedvosmislenost slikarskog postupka. Stilizacija oblika izvedena je pod uticajima izuma koji su vladali Pragom

ARPAD G. BALAŽ, slikar i grafičar rođen je 1887. u Višnjitejkešu u Čehoslovačkoj. Gimnaziju je završio u Novom Sadu, Učiteljsku školu u Baji, a specijalni kurs crtanja u Segedinu. Akademiju likovnih umetnosti završio je u Pragu 1924. Bio je član kolonije u Nađbanji. Po prelasku u Beograd iz Subotice, postao je član grupe „Oblik“ sa kojom izlaže od 1930. U Beogradu ostaje do početka rata. Za vreme rata boravi u Rumuniji i Mađarskoj, a 1958. repatriran je u Jugoslaviju.

Prvu samostalnu izložbu organizovao mu je profesor Bremze u Pragu 1925. To je izložba crteža. Potom je priredio veći broj samostalnih izložbi do a i posle drugog svetskog rata. Redovno je pratio rad Udruženja umetnika Srbije, podružnice za Vojvodinu i Udruženja likovnih umetnika Vojvodine. Izdao je šest mapa grafike.

Dobitnik je Oktobarske nagrade grada Subotice za 1966. i Ordena Zasluge za narod sa zlatnim vencem 1969.

Subotica, Frankopanska 11.

Izdaje: Umetnički savet ULUV-a Novi Sad, Maršala Tita br. 9

Štampa: Forum, Novi Sad

Tiraž: 400 primeraka

Oprema: Leslo Kapitani

1. Motiv iz Košica, 1921—22., olovka, 24,5×20,5
2. Crtež I, 1921., ugalj, 22×29,5
3. Motiv iz Dubrovnika, 1924., olovka u boji, 15×24,5
4. Motiv iz Dubrovnika II, 1924., tuš, 22×28,5
5. Crtež sa izložbe iz 1925., olovka
6. Testeraš, 1932., tuš, 23×15
7. Čevabdžija, 1932., olovka, 15×11
8. Optuženi seljaci, oko 1932., olovka 21×31,5
9. Grupa iz Suda, oko 1932., olovka, 14×20
10. Svedoci, oko 1932., olovka, 21×27
11. Ispod mosta, 1931., (motiv iz Beograda) olovka, 19,5×39
12. Skica za sliku (motiv iz Beograda), 1932., olovka, 23×34
13. Skica za sliku Stare Terazije, 1935., tuš, 36,5×38,5
14. Crteži za Beogradske opštinske novine, 1933—1938.
15. Bač, 1935., olovka, 25×38,5
16. Ilok, 1940., tuš, 30,5×40,5
17. Bosanska 77, 1939., lavirani tuš, 30×30
18. Novi Sad, 1940., olovka, 30×50
19. Crtež, 1943., olovka, 29,5×42
20. Izgradnja u Segedinu, 1948., olovka, 30×44
21. Eger, 1950., olovka, 30,5×34,5
22. Motiv iz Mađarske, 1954., tuš, 29×39,5
23. Monotipija I, 1954.
24. Monotipija II, 1954.
25. Skice (3), 1956., tuš
26. Drienovac, 1956., olovka, 21×29
27. Motiv iz Opatije, olovka, 25,5×31,5
28. Voloska, 1957., olovka, 25×33
29. Skica za akvarel, 1957., olovka, 33×25
30. Izgradnja u Subotici, oko 1958., (subotički podvožnjak) tuš, 25×40,5
31. Pula, 1959., olovka, 25,5×31
32. Motiv iz Beča, 1962., olovka, 29×28,5
33. Drinovec, 1957., tuš, 25,5×37,5
34. Kompozicija, 1961., tuš, 18×25
35. Nedatirani crtež I, tuš
36. Nedatirani crtež II, tuš, 28,5×40
37. Nedatirani crtež III, tuš, 29×42
38. Crtež, 1967., olovka, 30,5×34
39. Ribari, 1960., olovka u boji, 29×18,5



*Kompozicija, 1925*